

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมตลอดจนสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม การศึกษาเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในทุกช่วงระยะของชีวิตนับตั้งแต่เกิดจนตาย ในชีวิตของคนคนหนึ่งจึงผ่านกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อจะได้มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตในสังคม สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพอันจะนำไปสู่ความสมบูรณ์ของชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2534)

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียนโดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนี้อาจเป็นเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น ๆ สำหรับหน่วยงานที่จัดนั้น อาจเป็นหน่วยงานทางการศึกษาโดยตรงหรือเป็นหน่วยงานที่อาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือไปสู่วัตถุประสงค์ในการพัฒนาอื่น ๆ ภารกิจหลักของงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนคือการชดเชยโอกาสทางการศึกษาและการเสนอทางเลือกอื่นให้กับผู้ขาดโอกาส ผู้พลาดโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา การเสริมคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน การสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและเครือข่ายการเรียนรู้ในสังคม การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งของกระบวนการศึกษาตลอดชีวิตที่จะประสานสัมพันธ์กับการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อประกันโอกาสในการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และต่อเนื่องตลอดชีวิตให้กับประชาชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2536) นอกจากนี้ลักษณะการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนยังมีความยืดหยุ่น คล่องตัว ปรับเปลี่ยนได้ตามวัตถุประสงค์ สถานการณ์ สภาพความเป็นอยู่และความต้องการของมวลชน กลุ่มชนและบุคคลทุกระดับได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงเป็นกลไกสำคัญที่ก่อให้เกิด

เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมทางการศึกษาอีกทั้งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชากรและเกื้อหนุนให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นไปได้ง่ายขึ้น (โฆสิต บันเปี่ยมรัชฎ์, 2530)

ความสำคัญของงานการศึกษาออกโรงเรียนต่อการพัฒนาประชากรได้รับการยอมรับมากขึ้นตามลำดับนับตั้งแต่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) ตลอดจนแผนต่อ ๆ มา รัฐได้เร่งพัฒนาระบบการจัดการศึกษาออกโรงเรียนโดยได้จัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2522 เพื่อทำหน้าที่วางแผน วิจัย พัฒนา อดหนุน ส่งเสริม ประสานงาน ให้บริการและดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน นอกจากการแบ่งส่วนราชการส่วนกลางแล้ว กรมการศึกษานอกโรงเรียนยังมีส่วนราชการประเภทสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลางตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.2531 ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2536ข)

1. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใน 5 ภูมิภาค ๆ ละ 1 แห่งซึ่งตั้งประจำอยู่ที่จังหวัดลำปาง ราชบุรี สงขลา ระยอง และอุบลราชธานี
 2. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 76 แห่งใน 76 จังหวัด
 3. ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน 10 แห่งที่จังหวัดปราจีนบุรี อุตรดิตถ์ เลย มุกดาหาร เชียงราย ชุมพร ตาก กาญจนบุรี สุรินทร์ และปัตตานี
 4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 789 แห่ง
 5. สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่อง สิรินคร 1 แห่ง
 6. ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 1 แห่ง
 7. อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 1 แห่ง
- การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในแต่ละจังหวัดจะมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารและจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบโดยทำหน้าที่ทั้งในการวางแผน ประสานงาน ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งในการจัดกิจกรรมนั้นส่วนหนึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการเองและอีกส่วนหนึ่งทำหน้าที่ประสานงานร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อขยายบริการการศึกษานอกโรงเรียนให้กว้างขวางและครอบคลุมทุกพื้นที่ ขณะเดียวกันมีศูนย์การศึกษานอก

โรงเรียนภาคทำหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย ประเมินผล ผักอบรมบุคคลากร และพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอน เพื่อให้ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดนำไปเป็นรูปแบบที่จะให้บริการแก่ ประชาชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2529)

โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2524 ได้แบ่งการบริหารภายในออกเป็น 6 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายแผนงานและ โครงการ ฝ่ายการศึกษาสายสามัญ ฝ่ายการศึกษาสายอาชีวะ ฝ่ายพัฒนาและผักอบรม และฝ่าย การศึกษามวลชน (อวัช ชลาวัณย์, 2533) อย่างไรก็ตามในส่วนของกาปฏิบัติ การแบ่งฝ่าย อาจเป็น 5 ฝ่าย 6 ฝ่าย 7 ฝ่าย บางศูนย์แบ่งถึง 9 ฝ่ายตามสภาพความเหมาะสม ทรัพยากรและ ความจำเป็นของแต่ละศูนย์ (ศิริรัตน์ ทิวศิริ, 2531) ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปใน ทิศทางเดียวกันและประกอบกับการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนขยายตัวกว้างขวางขึ้น กรม การศึกษานอกโรงเรียนจึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาใน สถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.2521 และได้กำหนดโครงสร้างการบริหาร องค์การของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดโดยแบ่งงานออกเป็น 3 สายงาน รวม 6 ฝ่ายคือ สายบริหาร ประกอบด้วยฝ่ายบริหารทั่วไปและฝ่ายพัสดุการเงินและบัญชี สายแผนงานและวิชาการ ประกอบด้วยฝ่ายแผนงานและโครงการและฝ่ายพัฒนาวิชาการและบริการ และสายส่งเสริม ปฏิบัติการ ประกอบด้วยฝ่ายการศึกษาสายอาชีวะและต่อเนื่องและฝ่ายการศึกษาทางสื่อมวลชน ส่วนศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอให้จัดสรรอัตรากำลังตามขีดความสามารถของแต่ละ จังหวัด (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2535)

กล่าวได้ว่าภายใต้การบริหารงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียน งานการศึกษานอก โรงเรียนทุกประเภทได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น กลไกการบริหารและปฏิบัติการได้ขยายขยาย โย จากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดลงไปถึงระดับอำเภอในรูปของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน อำเภอ และระดับตำบลหมู่บ้านโดยผ่านครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน องค์การของกรม การศึกษานอกโรงเรียนโดยส่วนรวมได้รับการเสริมความพร้อมขึ้นตามลำดับ (กรมการศึกษานอก โรงเรียน, 2536ก) แต่ถึงกระนั้นงานการศึกษานอกโรงเรียนก็ยังไม่สามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมาย และทิศทางที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการศึกษายังไม่สามารถเข้าถึงผู้ด้อย โอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง การใช้ทรัพยากรร่วมกันและรับช่วงงานระหว่างการศึกษา

ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนยังมีขอบเขตจำกัด เนื้อหาและรูปแบบขาดความยืดหยุ่น และไม่สนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และแนวทางในการพัฒนาประเทศเท่าที่ควร ขาดการกระจายอำนาจที่เป็นรูปธรรม การแบ่งบทบาทหน้าที่ยังไม่ชัดเจนทำให้มีการทำงานซ้ำซ้อน กลไกเพื่อการประสานงานไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการปฏิบัติงานมีแนวโน้มที่จะทำงานเบ็ดเสร็จในตัว โดยขาดการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการระดมสรรพกำลังอื่น ๆ ให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาออกโรงเรียน

ข้อจำกัดเหล่านี้ส่งผลให้ระบบบริหารและจัดการศึกษาออกโรงเรียน ซึ่งเริ่มพัฒนาบนพื้นฐานของการกระจายอำนาจและการส่งเสริมประสานงานมีแนวโน้มที่จะดำเนินการในลักษณะรวมศูนย์ยิ่งขึ้น หน่วยปฏิบัติและหน่วยพัฒนาวิชาการในพื้นที่เริ่มอ่อนแรง ขาดการเสริมกำลังและขาดความคล่องตัวในการตัดสินใจ กลไกที่จะเชื่อมประสานกับองค์กรชุมชนและหน่วยงานอื่นไม่ได้ มีการใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง จึงขาดประสิทธิภาพที่จะสร้างเครือข่ายให้เป็นแนวร่วมในการจัดการศึกษาออกโรงเรียน สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นอันเร่งด่วนในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารของกรมการศึกษาออกโรงเรียนให้สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และปรับปรุงคุณภาพของบริการให้สอดคล้องกับนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ที่กำหนดให้ "เร่งพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อกระจายการจัดการศึกษาออกโรงเรียนไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างกว้างขวางทั่วถึงยิ่งขึ้น"(กรมการศึกษาออกโรงเรียน, 2534) ดังนั้นกรมการศึกษาออกโรงเรียนจึงได้ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ระบบบริหารและหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการและสถานศึกษาทุกระดับในสังกัดทั้งหมด ซึ่งมีผลในทางปฏิบัติตั้งแต่ปีงบประมาณ 2537 เป็นต้นไป (กรมการศึกษาออกโรงเรียน, 2536ข) โดยได้ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารของกอง/ศูนย์ในส่วนกลางควบคู่ไปกับการพัฒนาหน้าที่ความรับผิดชอบของสถานศึกษาเพื่อเสริมประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการ มีหน่วยงานที่เชื่อมโยงสู่ชุมชนและกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง เสริมสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ให้เข้มแข็งเพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากฝ่ายอำนวยการสู่ฝ่ายปฏิบัติการ จากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาค และจากหน่วยงานของรัฐสู่องค์กรชุมชน ทั้งนี้โดยมีศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเป็นหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่ในการให้บริการการศึกษาออกโรงเรียน โดยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารและวิชาการ และมีศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคเป็นผู้พัฒนาทางด้าน

วิชาการ และคุณภาพการเรียนการสอนในระดับภาค

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันจัดตั้งประจำครบทุกจังหวัดทั่วประเทศ เมื่อกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดขึ้นใหม่ นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2537 เป็นต้นมา ดังนั้น ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดจึงมิได้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเช่นแต่เดิม หากแต่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจ้ดบริการการศึกษานอกโรงเรียน โดยมุ่งเน้นในเรื่องการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การจ้ดบริการ การส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ตลอดจนพัฒนาเครือข่ายงานการศึกษานอกโรงเรียนภายในจังหวัด (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2536ก) ส่วนโครงสร้างในการบริหารแบ่งออกเป็น 5 ฝ่ายคือ ฝ่ายนโยบายและแผน ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย ฝ่ายมาตรฐานและนิเทศการศึกษา และฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาในความดูแลซึ่งได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ ห้องสมุดประชาชนจังหวัด และศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัด (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2536ข) บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ดังรายละเอียดการเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่เดิมและบทบาทหน้าที่ใหม่ในตารางที่ 1 ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2531, 2536 ข)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่เดิมและบทบาทหน้าที่ใหม่ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

บทบาทหน้าที่เดิม (พ.ศ. 2531)	บทบาทหน้าที่ใหม่ (ปีงบประมาณ 2537)
<ol style="list-style-type: none"> 1 บริหารการศึกษาออกโรงเรียนทุกรูปแบบ 2 จัดทำแผนและโครงการปฏิบัติงาน 3 สำรวจ ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน ให้ความร่วมมือ อดทน และให้บริการ การศึกษา 4 ควบคุมดูแล ตรวจสอบ นิเทศ ติดตามและ และรายงาน 5 ประเมินมาตรฐาน วัตถุประสงค์ ประเมินผลและ รายงาน 6 ดำเนินการเกี่ยวกับห้องสมุด ที่อ่านหนังสือ ประจำหมู่บ้านหรือตำบล การศึกษาสาย สามัญและการศึกษาสายอาชีพ 7 ฝึกอบรม ประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่ คณะ กรรมการดำเนินงานระดับชุมชน หรือ ท้องถิ่นหรือบุคคลอื่นใดในลักษณะเดียวกัน 8 ให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชนที่อยู่นอก ระบบโรงเรียน 9 ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับการ การศึกษาออกโรงเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1 กำหนดนโยบาย วางแผนการศึกษาออก โรงเรียนระดับจังหวัด 2 ส่งเสริม ประสานงาน และพัฒนาเครือข่าย การบริการการศึกษาออกโรงเรียนทั้งภาครัฐ และเอกชน 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการบริการการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบโรงเรียน และการ ศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์บริการการศึกษา ออกโรงเรียนอำเภอ 4 สนับสนุนและบริการสื่อทางการศึกษาแก่ หน่วยงานที่จัดการศึกษาออกโรงเรียนทั้ง ภาครัฐและเอกชน 5 ดำเนินการเกี่ยวกับคลังข้อสอบเพื่อสนับสนุน การวัดผลประเมินผลของศูนย์บริการการ การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ 6 นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ 7 กำกับดูแลสถานศึกษาในความดูแลของศูนย์ การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด 8 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

กล่าวโดยสรุป ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักระดับจังหวัดของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ภายหลังจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพื่อให้การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายและทิศทางที่หนึ่งประสงค์ โดยให้มีผลในทางปฏิบัติตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา นั้น เมื่อศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้ปฏิบัติงานตามโครงสร้างองค์กรและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบใหม่ได้ระยะหนึ่งแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบใหม่ ซึ่งผลของการวิจัยจะทำให้ทราบถึงสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานตลอดจนข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ปีงบประมาณ 3537
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ปีงบประมาณ 2537

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบรวม 8 ประการคือ
 - 1.1 กำหนดนโยบาย วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนระดับจังหวัด
 - 1.2 ส่งเสริม ประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการบริการการศึกษานอกโรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน
 - 1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการบริการการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
 - 1.4 สนับสนุนและบริการสื่อทางการศึกษาแก่หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน

1.5 ดำเนินการเกี่ยวกับคลังข้อสอบเพื่อสนับสนุนการวัดผล ประเมินผลของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

1.6 นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

1.7 กำกับดูแลสถานศึกษาในความดูแลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

1.8 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 39 แห่งทั่วประเทศ สำหรับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายทุกฝ่ายของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งเป็น ผู้ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบในปัจจุบันประมาณ 2537

คำจำกัดความ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (ศนจ.) หมายถึง สถานศึกษาในราชการบริหาร ส่วนกลางสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัด

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) หมายถึง สถานศึกษาสังกัดกรม การศึกษานอกโรงเรียนในระดับอำเภอ โดยอยู่ในความดูแลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และจัดการศึกษานอกโรงเรียน เดิมใช้ชื่อศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ

สภาพการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดคือ

1. กำหนดนโยบาย วางแผนการศึกษานอกโรงเรียนระดับจังหวัด

2. ส่งเสริม ประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการบริการการศึกษานอกโรงเรียน

ทั้งภาครัฐและเอกชน

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการบริการการศึกษาทั้งในระบบ นอกกรอบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

4. สนับสนุนและบริหารสื่อทางการศึกษาแก่หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน

5. ดำเนินการเกี่ยวกับคลังข้อสอบเพื่อสนับสนุนการวัดผล ประเมินผลของศูนย์บริการ
การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ

6. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมของศูนย์บริการการศึกษาออก
โรงเรียนอำเภอ

7. กำกับดูแลสถานศึกษาในความดูแลของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

8. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ปัญหาการปฏิบัติงานการศึกษาออกโรงเรียน หมายถึง ความแตกต่างระหว่างการ
ปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดที่เป็นจริงในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นตามบทบาท
หน้าที่ที่กำหนดขึ้นใหม่

บึงบรพษมาฒ 2537 หมายถึง ระยะเวลาปฏิบัติงานซึ่งทางราชการกำหนดระหว่าง
เดือนตุลาคมถึงกันยายนของทุกปี สำหรับงานวิจัยนี้หมายถึงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.
2536 ถึงวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2537

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบผลการปฏิบัติงานการศึกษาออกโรงเรียนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
จังหวัด ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการ
ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เป็นแนวทางแก่กรมการศึกษาออกโรงเรียน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาค
และหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนที่เป็นเครือข่ายงานการศึกษาออกโรงเรียนในการให้ความ
สนับสนุนการปฏิบัติงานการศึกษาออกโรงเรียนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

3. เป็นแนวทางแก่กรมการศึกษาออกโรงเรียนในการติดตามผลการปฏิบัติงานการ
ศึกษาออกโรงเรียนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด